

ponuja interes, zapisan eksplicitno s stališča analize etnološko relevantnih besedil. Zgoščeno jih avtor povzame v 'Epilogu', kjer zaokroži probleme raziskovanja disciplinarne zgodovine in znanstvenih vprašanj na eni strani in na drugi spoznanja, ki jih prinaša pozornost na žanre in jezik, njune socialne, nazorske idr. implikacije v 19. stoletju.

Zadrego, celo nezmožnost, ki se je zaveda vsak raziskovalec »človeških stvari«, da z ene točke ali naenkrat nikoli ne moremo videti ali ugledati celote, je v sodobnem humanističnem govoru mogoče presegati le z mnogostranimi osvetlitvami in menjavami opazovalskih položajev. Eno od sporočil tega metodološko in teoretsko izjemno informiranega dela, ki presega predstavljena spoznanja o narodopisju 19. stoletja, je napotilo k nenehnim iskanjem novih poti in samopremislekom, pluralizmu pogledov in metod. Ker se disciplinarno/disciplinirano podjetje navadno noče sprijazniti z dejstvom, da (po Leirisu) »lahko ujamemo le senco in ne plena,« naj zato vsaj prizna, *da vidimo, kar ve(rjame)mo, in ve(rjame)mo, kar vidimo.*

Ingrid Slavec Gradišnik

Marija Stanonik, *Od setve do žetve: Interpretacija in konkordanca svetopisemskih motivov v slovenski slovstveni folklori*. Ljubljana: Družina, 1999. 238 str., ilustr.

Dr. Marija Stanonik, avtorica in urednica številnih znanstvenih in strokovnih del, je leta 1999 svoj znanstveni opus dopolnila z obsežno študijo, ki je širokemu področju njenega zanimanja dodala novo dimenzijo. Pod drobnogled je namreč vzela razmerje med svetopisemskimi motivi in njihovim odsevom v – kot sama poimenuje – slovenski slovstveni folklori.

Avtorica z izčrpnim pregledom svetopisemskih besedil in njihovim odsevom v slovenskem izročilu opozarja na prežetost slovenske kulture s svetopisemskim izročilom. V samem uvodu poudarja misel, da »nobeno vredno in pomembno znanstveno delo o slovenski duhovni kulturi ne more mimo njenih krščanskih sestavin« (str. 7). Poglobitev v samo vsebino pričujočega dela skuša to misel utemeljiti na več načinov.

Paleta stičišč slovenske slovstvene folklore in Svetega pisma je izredno široka. Avtorica jo razgrinja s pozornim sledenjem biblijski vsebini in razbiranjem njenega odseva v vseh razsežnostih slovenske slovstvene folklore. Tako sistematično razkriva vezi, ki so v zavesti že davno zgubile prvotno sled, in povezave, ki so z ustrezno razlago popolnoma jasne. Metoda obravnave je izrazito primerjalna. Šele tak pregled v vsej polnosti razkriva, kako so ljudje črpali iz svetopisemskih besed, metafor in motivov ter to povezovali s svojim vsakdanjkom in praznikom. Povezave so zanimive tako tam, kjer so vidne v svoji neposredni obliki, kakor tam, kjer je njihovo sorodnost moč čutiti le še v izrekih, šalah in raznih besednih zvezah. Prepletanje pa je živo tudi še danes, čeprav ga sekularizirani čas vedno bolj izriva iz zavesti.

Avtorica je torej želela razkriti, »kako se skozi čas odlomki Svetega pisma pretakajo v življenje« (str. 8-9). Navzočnost svetopisemskih motivov v slovenski slovstveni folklori je poiskala v izboru več kot tisoč enot, časovni okvir zbranega gradiva pa zajema približno zadnjih sto petdeset let. Čeprav govori o »pretakanju v življenje«, se je odločila za sinhroni vidik in se je odrekla iskanju prepletov svetopisemskih besedil in slovenske

slovstvene dediščine na diahroni osi. Ob izčrpnosti pričujoče študije je odločitev razumljiva, tu in tam pa sinhroni okvir celo preseže.

Besedilo izredno zgoščene primerjalne študije vsebinsko zgovorno dopolnjujejo reprodukcije fresk iz različnih slovenskih cerkva in drugih umetniških del. Niso le dekoracija, temveč odstirajo predstavi svet preprostega človeka: ta se namreč svetopisemskim zgodbam ni približal samo s poslušanjem, temveč tudi s podobami, ki jih je srečeval v cerkvah. Predvsem reprodukcije fresk odsevajo občutje predstavnega sveta preprostih ljudi, med katerimi so živele pripovedi in pesmi, tako ali drugače povezane s Svetim pismom.

Študija Marije Stanonik *Od setve do žetve* je kot celota torej mozaična podoba odsefov svetopisemskih motivov v slovenski slovstveni folklori. Izpričuje izjemno poznavanje slovenskega ljudskega duhovnega izročila in suverenost v teoloških vprašanjih, hkrati pa tudi ustrezno poznavanje dosedanjih razkrivanj teh razmerij. Je nedvomno pomemben prispevek k razumevanju slovenske kulture, hkrati pa nakazuje možnosti novih iskanj.

Marija Klobčar

Engelbert Logar, *Vsaka vas ima svoj glas: Slovenske ljudske in ponarodele iz Podjune 5*. Celovec: Mohorjeva družba, 2000. 371 str., note.

Dragoceni del slovenskega zamejstva, Podjuna, je v jubilejnem letu 2000 dobil še en dokaz navzočnosti slovenstva: mag. Engelbert Logar je s peto knjigo z naslovom *Vsaka vas ima svoj glas*, ki sta jo izdala Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik in Krščanska kulturna zveza v Celovcu, vsebinsko dopolnil videnje o pesemski podobi Slovencev v Podjuni.

V peti knjigi zbirke je avtor strnil tematsko različne pesmi, njegov zornik kot pa, skladno z naravnostjo celotnega opusa, zajema tako ljudske kot ponarodele pesmi. Miselno jih je uvrstil v sklope O domači deželi, krajih in ljudeh, O naravi, Šaljivke, z naslovom Različne pa je označil tisti del pesemske dediščine, ki se izmika vsem doslej objavljenim tematskim sklopom. Obsežni del pete knjige pa kot dodatek prinaša rokopisne zapise Jerka Bezića in Franceta Czigana iz Podjune. Predstavitev pesmi upošteva razvrstitev, znano iz prejšnjih zbirk.

Avtor nas v samo spoznavanje pesmi uvede z razlago transkripcije, s pojasnitvijo znakov, ki spremljajo notne zapise, z abecedno razvrstitvijo krajev, kjer so bile pesmi zapisane. Glede na to, da je to peta knjiga s tem naslovom, so se mu posebne uvodne besede zdele odveč, čeprav bi bile za razumevanje samega zbiranja in okolja, v katerem pesmi živijo, vsekakor dobrodošle. Za vpogled v samo zbiranje na Koroškem in razumevanje okoliščin je zato potrebno vse zbirke, izdane pod naslovom *Vsaka vas ima svoj glas*, vzeti kot celoto.

Tako v uvodu k prvi knjigi, ki je izšla leta 1988, avtor pojasnjuje svoja načela pri zbiranju in objavljanju pesmi, približa pa tudi okoliščine zbiranja ljudskih pesmi v tem delu zamejstva. Ob tem poudarja pomen avtentičnih zapisov in objav, hkrati pa razkriva željo, da bi strokovno neoporečnost združil z ustrezno mero poljudnosti. Omenjeni uvod pojasnjuje tudi vlogo dr. Franceta Czigana in dr. Jerka Bezića oziroma njuna deleža pri nadaljnjih zbirkah; razumevanje njune vloge je ob peti knjigi pomembno, saj predstavitev rokopisnih zapisov obeh zbiralcev pomeni dovršen del njenega obsega.